

mehr *T. racemosus* DESF., sondern *T. racemosus* ALL. zu lesen bekommt! Hier möge nun noch eine Zusammenstellung der wichtigsten Synonyme folgen:

- Tragus racemosus* ALL. Fl. Pedem. II. tom. (1785) p. 241:
 DESF. Fl. Atl. II (1800) p. 386. (pl. aut!)
Nazia racemosa L. Spec. pl. ed. 1. (1753) p. 1049. (*Cenchrus*!):
 O. KUNZE Rev. Gen. II. (1891) p. 780:
 ADANS. Fam. d. pl. II. (1763) p. 31 et 581.⁴⁾
Phalaris muricata FORSK. Fl. Aegypt. (1775), p. 202.
Cenchrus linearis LAM. Fl. Franç. III. (1778), p. 631.
Lappago racemosa SCHREB. Gen. pl. p. 55. Nr. 131 (1789)⁵⁾
Tragus muricatus MOENCH. Method. (1794) p. 53.

Szerző ezen cikkében kimutatja, hogy a *Tragus racemosus* kettős név kombinációjának első szerzője nem DESFONTAINES, mint majdnem valamennyi újabb munkában tévesen idézik, hanem ALLIONI, aki ezt a kettős nevet már a Flora Pedemontana-jának (1785) 241. oldalán használta.

Hazai botanikai dolgozatok ismertetése.

Referate über ungarische botan. Arbeiten.

Gombocz Endre: A *Populus*-nem monographiája (31 ábrával és 2 térképpel). *Monographia generis Populi*. Math. és Természettud. Közlemények vonatk. a hazai viszonyokra. XXX. kötet. 1. sz. 8°, 238 p. — Budapest 1908. Ára (Preis) 6 korona (6 Kr.)

Ezen munka, melynek legnagyobb része a most élő nyárfa-fajok rendszerét tárgyalja, ebben a tekintetben lényegében DODE-nak «Extraits d'une monographie du genre *Populus*» 1905-ben megjelent

Die Arbeit, deren grösster Teil die Systematik der recenten Arten behandelt, lehnt sich diesbezüglich im Wesentlichen an DODE's Extraits d'une monogr. ined. du genre *Populus* (1905) — wohl der wert-

⁴⁾ Dieser Name ist wie man sieht, älter als *Tragus* HALL., findet sich jedoch in den «Int. Reg. d. bot. Nomenkl.» (1906) p. 72 unter den «Nomina rejicienda» und hat also in Zukunft dem allerdings jüngeren, aber weit bekannteren Namen *Tragus* Hall. zu weichen!

⁵⁾ Die Gattung *Lappago* wurde von SCHREB. nicht in seiner «Beschreibung d. Gräs. (1769)» p. 45, wie manchmal irrtümlich angegeben wird, («Gramina hungarica» No. 151!) sondern erst in den Gen. pl. aufgestellt! In der Beschreib. d. Gräs. findet sich *T. racemosus* ALL. nur unter dem Namen *Cenchrus racemosus* L.! — Im ASCHERSON und GRAEBNER'S «Synopsis» wird p. 62. nicht Nr. 131, sondern Nr. 31 zitiert! Auch dies ist ein Irrtum, wie ich der gütigen Mitteilung des Herrn Prof. Dr. A. von DEGEN entnehme, welcher dieses Zitat nach dem Original zu prüfen die Güte hatte, wofür ich ihn auch an dieser Stelle meinen verbindlichsten Dank anspreche!

munkájára támaszkodik, mely ezen a téren kétségen kívül a legértékesebb előmunkálatuak tekintendő. Evvel szemben a szerző inkább összevonó irányt követ.

Míg DODE a nyárfákat három alnemzetségbe (*Turanga*, *Leuce* és *Eupopulus*) foglalta s a két utóbbi alá rendelt 2, illetőleg 3 sectiót, a szerző a nyárfákat 6 sectióba sorolja, u. m. a

Turanga, *Aegeiros*, *Tacamahaca*, sectiókba: az egyes csoportok elrendezésében is eltér a DODE követte sorrendtől.

Az ide vonatkozó irodalom értékes nyereségének kell tartanunk a mű azon fejezetét, mely a nemzetség rokonsági viszonyait palaeontologiai alapon tárgyalja.

Már az alsó krétában mutatkozik a fejlődési irányok kétféle ágazása u. m. a *Coriaceae-Turanga* s az *Aegeiros* elődjei csoportjának elkülönülése, melyek a korai harmadkorban ismét két-két irányba (*Marginatae-Aegeiros* és *Balsameae-Tacamahaca*) fejlődnek tovább. A *Turanga*-ágról származtatja le a szerző a fűzek *Chamitea* csoportját; ezek (*S. reticulata*) volnának tehát a fűz-fák ősei.

Mivel a szerző törzsfelődési adatokkal is támogatja e feltevést, ezért teljes elismeréssel kell adóznunk s az egyéb tekintetben is érdemes munkájának ezt a részét kell a legértékesebbnek tartanunk.

Nyílt kérdés marad még,

vollsten Vorarbeit auf diesem Gebiete - an. befolgt aber im Gegensatze zu dieser Arbeit eine mehr zusammenziehende Richtung.

Während DODE die Gattung in 3 Untergattungen (*Turanga*, *Leuce* und *Eupopulus*) teilt und den beiden letzteren 2, resp. 3 Sectionen unterordnet, teilt sie der Verfasser in 6 Sectionen u. zw.:

Lencooides, *Trepidiae*, u. *Leuce* auch weicht er in der Anordnung der einzelnen Gruppen von DODE ab.

Als wertvolle Bereicherung der einschlägigen Literatur müssen wir das Kapitel über die verwandtschaftlichen Beziehungen der Gattung auf palaeontologischer Grundlage bezeichnen.

Schon in der unteren Kreide ist eine Zweispaltung der Entwicklungsrichtungen (Sect. *Coriaceae-Turanga* und Vorfahren der Sect. *Aegeiros*) nachzuweisen, welche sich im Fröhertär wieder in 2 Richtungen (*Marginatae-Aegeiros* und *Balsameae-Tacamahaca*) teilt. Von der Entwicklungsart *Turanga* zweigt der Verf. die Weiden der Gruppe *Chamitea* ab.

Da stammesgeschichtliche Daten diese Anordnung bekräftigen, müssen wir dieser Einteilung des Verf. vollen Beifall zollen und diesen Teil seiner auch sonst verdienstvollen Arbeit als den wertvollsten bezeichnen. Eine offene

vajjon éppen a törzs fejlődési története alapján nem volna természetesebb, a nemzetséget mégis alnemzetségekre osztani s ezek alá sorolni a közelebbi rokug sectiókat. A felőlet anyag áttekinthető feldolgozása, a fajok kritikusabb körülhatárolása, gondosan kidolgozott meghatározó kulcsok a műnek gyakorlati használhatóságát is biztosítják.

A részletekből bennünket elsősorban a hazai nyárfa-alakokról közölt kritikus megjegyzései érdekelnek közelebbiről. A *Populus pannonica* t. melynek szerzőjéül rendszerint KITABEL-t vagy WALDSTEIN-t és KITABEL-t szokták idézni, ezek le sem írták: neve legelsőbben BESSER Enumerációjában (1822) jelenik meg s ezt később már maga BESSER is (Flora 1832) *Populus croatica* W. K.-re javította ki. A szerző szerint már most a *P. croatica* nem egyéb, mint a *P. pyramidalis* Roz. termős példája; ezek országunktól nyugatra aránylag ritkébbak s levélalakjuk gyakran a *nigra*-éra emlékeztet. (SCHNEIDER C. K. *nigra* × *pyramidalis*-nak tartja.) — A *P. media* SCHUR sem egyéb, mint a *pyramidalis* termős példája, amelynek ágai előbb lefelé konyulnak s csak később emelkednek fel pyramis-alakú koronát alkotva.

A *Populus alba* var. *nivea* WILLD.-ot a Balkánfélszigetről a Dunáig s az Adriai tenger mellékéről említi; — a *Populus alba* f. *Paletskyana* (DODE-t) Romániából a Duua mellől em-

Frage bleibt immerhin, ob eben auf Grund der Stammesgeschichte die Einteilung in Subgenera mit Unterordnung der Sectionen nicht eine natürlichere wäre. Übersichtlichkeit des Stoffes, kritische Umgrenzung der Arten und sorgfältig ausgearbeitete Claves specimen sichern der Arbeit auch einen praktischen Wert zu.

Von den speziellen Ausführungen interessieren uns zunächst die über einige unserer einheimischen Formen gegebenen kritischen Bemerkungen. *P. pannonica*, als deren Autor gewöhnlich KIT. oder W. K. citiert wird, ist von diesen Autoren gar nicht beschrieben worden und erscheint erst in BESSER'S ENUM. (1822). BESSER hat diesen Namen später (Flora 1832) in *P. croatica* W. K. verbessert. Nach dem Verfasser ist *P. croatica* nun nichts anderes, als weibliche Exemplare der *P. pyramidalis* Roz., welche westlich von Ungarn seltener vorkommen und deren Blattform oft an jene der *P. nigra* erinnern. (Nach C. K. SCHNEIDER ist sie eine *nigra* × *pyramidalis*.) — *P. media* SCHUR ist auch eine weibliche *pyramidalis*, deren Äste sich zuerst nach abwärts krümmen und erst dann zu einer pyramidenförmigen Krone emporwachsen. — *P. alba* var. *nivea* WILLD. wird von der Balkanhalbinsel bis zur Donau und aus der Umgebung des adriat. Meeres angegeben. — *P. alba* f. *Paletskyana* (DODE) wird aus Rumänien an der

liti; — a *Populus Bachofenii* WIERZB.-t a 150. oldalon behatóan fejtegeti: — szeriute az nem az *alba* és a *tremula* fajvegyülete, hanem az *alba*-nak egy alakja. A *Populus alba* f. *floccosa* (DODE)-t a vitnyedi erdőből (Sopronm.), a f. *megalence* (DODE) alakot a felső s középső Dunavölgyből említi. A *Populus canescens*-et DODE-val egyetértőleg nem tartja fajvegyületeknek. A *Populus alba* egy alakját f. *hungarica* néven különbözteti meg; ez a Duna-Tisza-közben, Izbég m. stb. terem. A *Populus Steiniana* BORN.-t szerzőjének levélbeli közlései alapján *alba* × *tremula*-nak mondja, bár e nemzetségben leírt fajvegyületekkel szemben eléggé skeptikus álláspontra helyezkedik.

Egész művén végig vonúl az az elismerésre méltó iparkodás, hogy a faj fogalmának szigorúbb körülírásával rendet teremtsen.

Sajnálatos, hogy a szerző nem vette magának azt a fáradságot, hogy gondosabb szerkesztés s az idézett forrásmunkák megtekintése útján művét a sok helytelen idézettől, téves megjelenési s oldal-számadattól, helytelenül írt nevektől s hibáktól is (p. o. a *Populus balsamifera* PALL.-t a 102. oldalon a *laurifolia*-hoz, a 110. oldalon pedig a *P. suaveolens*-hez idézi synonymonul) megszabadítsa.

Donau erwähnt. — *P. Bachofenii* WIERZB. wird p. 150 eingehend erörtert; der Verf. hält sie nicht für *alba* × *tremula*, sondern für eine Form der *P. alba*. — *P. alba* f. *floccosa* (DODE) wird aus dem Vitnyeder Wald bei Sopron, f. *megalence* (DODE) aus dem oberen und mittleren Donaulaufe angegeben. — *P. canescens* SM. hält der Verf. mit DODE für keinen Bastard. Neu unterschieden wird *P. alba* f. *hungarica* aus Mittelungarn (Donau-Theiss, Izbég etc.). Auch *P. Steiniana* BORN.-m wird nach briefl. Mitteil. des Autors als *alba* × *tremula* gedeutet, ob schon der Verf. den Bastarden in dieser Gattung überhaupt skeptisch gegenübersteht.

An der Arbeit ist ein anerkennenswertes Bestreben zu erkennen, durch strengere Ungrenzung des Speciesbegriffes Ordnung zu schaffen.

Zu bedauern ist, dass sich der Verf. nicht die Mühe genommen hat, durch sorgfältigere Redaktion, namentlich Nachschlagen der citierten literarischen Quellen, die vielen unrichtigen Daten, unrichtige Jahres- und Seitenzahlen, unrichtig geschriebene Namen und auch einige sachliche Fehler (so wird z. B. *P. balsamifera* PALL., Fl. Ross. p. 102 als Syn. zu *P. laurifolia* p. 110 aber als Syn. zu *P. suaveolens* gezogen) auszumerzen.

D.

Dr. Lovassy Sándor: A keszthelyi Hévíz tropikus tündérrózsái. (Die tropischen Seerosen von Hévíz bei Keszthely.)

Különnyomat (Sep.-Abdr. aus) A Balaton tud. tanulm. eredm. II. pars II. append. Budapest 1908. 4° 82. p. (Mit) 4 táblával (Tafeln) és 25 szövegközi ábrával (25 Textfiguren).

A Nymphaeaceák családjának részletes rendszertani áttekintése (Catalogus Nymphaeacearum orbis terrarum universi) után a szerző a hévízi tóban (26–38°) kilencz éven át folytatott honosítási kísérleteiről számol be. Sikerült a *Nymphaea Lotus*-t (*thermalis*-t), *rubrát*, *coeruleát*, *zanzibariensis*, *stellatát*, *capensis*, sőt a *Victoria regiát* is szabadban a viritásig tenyésztenie. legjobban bevált azonban a *Nymphaea rubra* egy alfaja, melyet dolgozatának végén subsp. *longiflora* néven ír le.

Nach einer ausführlichen system. Übersicht der Nymphaeaceen (Catalogus Nymphaeacearum orbis terrarum universi) berichtet der Verfasser über die 9 Jahre hindurch fortgesetzten Akklimatisierungsversuche, welche er im See von Héviz (26–38°) durchgeführt hat. Es gelang ihm *N. Lotus (thermalis)*, *rubra*, *coerulea*, *zanzibariensis*, *stellata*, *capensis*, selbst *Victoria regia* im Freien zur Blüte zu bringen. Am besten bewährt hat sich die am Schlusse der Arbeit ausführlicher beschriebene *N. rubra* subsp. *longiflora*.

D.

Dr. pol. Géczy Imre: **Lussin macchia növényzetének oikologiai és physiologiai-anatomiai jellemzése.** (Ökolog. u. physiol.—anat. Schilderung der Macchien-Vegetation der Insel Lussin.) Bölcsészettudori értekezés (Inaug. Dissert.) 4 egyes és 1 kettős táblával (mit 1 einfachen u. 1 Doppeltafel). 4°. 30 + 2 pag. Kolozsvár, 1908.

DR. RICHTER ALADÁR egyet. professornak dedicalta értékes művében a szerző következő sorrendben értekezik: L U S S I N és a m a c c h i a — részben Lussin szigete fekvését s a többi környező quarnerói szigetektől növényzete tekintetében való eltérését kiemelve magyarázza azt a «növénytársaság»-ot, melyet *macchia* néven ismer a tudomány. Kiemeli a corsicai és dalmaticus sokféle növény alkotta *macchia* változatosságát az egyhangú spanyol, tisztán *Cistus* alkotta *macchia*-val szemben. *Macchia*-t alkotó örökzöld

Die einzelnen Kapitel dieses, dem Univ. Prof. Dr. A. RICHTER gewidmeten Werkes sind folgende: L U S S I N und die M a c c h i e n. In diesem Teil schildert der Verf. die Lage der Insel Lussin, den Unterschied zwischen der Flora dieser und jener der übrigen Quarnero Inseln; er schildert sodann die Pflanzen-Gesellschaft, welche mit dem Namen *Macchia* bezeichnet wird; er betont die grosse Mannigfaltigkeit der corsischen und dalmatinischen *Macchia* im Gegensatze zur einförmigen spanischen, welche letztere hauptsächlich aus *Cis-*

növények a következők: *Arbutus Unedo* L., *Myrtus communis* L., *Viburnum Tinus* L., *Pistacia Lentiscus* L., néha a *P. Terebinthus* L. is Igen fontos eleme a macchia-nak a *Quercus Ilex* L., *Erica arborea* L.: ritkán hiányzik a macchia-ból a *Juniperus Oxycedrus* L. Az egész macchia-t összebozozza a *Smilax aspera* L. Oikologiai tényezők. Lussin szigetén az oikologiai tényezők közül a szél, főleg a «Bóra» uralkodik legfőbbképpen, mely erejével mechanikailag hat a növényzetre és azonkívül alacsony temperaturája s nagyfokú szárazsága s azzal, hogy a felkorbácsolt tengervízret por alakjában a növényzetre hordja s ezzel a még gyenge növényeket elpusztítja, — elhatározó befolyással van: a «Scirocco» mint paradís, meleg, esőt hozó szél nincs rossz hatással Lussin Flórájára. A szélnek kitett helyen a növények sok tagja annyira kiszárad, hogy levele a margótól befelé haladólag csakhamar tönkre megy: még a fiatal hajtások is e sorsra jutnak. A szél hatása alatt jöttek létre a macchia csikók. a szél irányában növekedő, főleg *Myrtus communis* és *Smilax aspera* alkotta, sziklák közt meghúzódo ékalakú csoportok, amelyek kis támadási területet nyújtanak. Fontos factorként szerepelnek még a hydrometeorologiai viszonyok, a napfény s a substratum. Az oikologiai tényezők morfológiai hatása. Értekezik a macchia physiognomia-járól.

tus besteht; die Macchien bildenden immergrünen Pflanzen sind: *Arbutus Unedo* L., *Myrtus communis* L., *Viburnum Tinus* L., *Pistacia Lentiscus* L., selten auch *P. Terebinthus* L. Ein wichtiges Glied der Macchia ist: *Quercus Ilex* L., *Erica arborea* L., selten fehlt: *Juniperus Oxycedrus* L.; Zwergsträucher bilden: *Cistus villosus*, *C. salvifolius* (vel *creticus*) L. Die ganze Macchia umrankt *Smilax aspera* L.: Oikologische Factoren. Von den oikologischen Factoren dominiert der Wind und zwar die «Bora» welche die Vegetation sowohl mechanisch als auch durch ihre niedrige Temperatur und ihre grosse Trockenheit schädlich beeinflusst, ferner dadurch, dass sie die Wellen des Meeres als feinen Wasserstaub auf die Blätter wirft, wodurch die jungen Pflanzen zu Grunde gehen. Der «Scirocco» dagegen, welcher zumeist Regen bringt, ist der Vegetation zuträglich. Die dem Winde exponierten Pflanzen trocknen so sehr aus, dass ihre Blätter vom Rande beginnend nach innen verwelken: ein ähnliches Schicksal ereilt auch die jungen Triebe.

Unter der Wirkung des Windes sind die «Macchia-Streifen», entstanden, welche hauptsächlich aus *Myrtus communis* und *Smilax aspera* bestehen: sie bilden zwischen den Felsen in der Richtung des Windes gestreckte keilförmige Gruppen und bieten so nur kleine Angriffsflächen. Wichtige Factoren sind ausserdem noch die

melyet a következő fővonások jellemeznek: alacsony, alig embermagasságú bokoralakú fák alkotta sűrű majdnem áthatolhatatlan bozót; képe télen nyáron egy; síma felületet képez. kiálló egyének nincsenek; a macchianak szél felé fordított oldalán alacsonyabb, törpébb egyének találhatók, belseje felé emelkedik a macchia. — részben ez által, de meg a macchiasík képzése által védekezik a növénytársaság a szélsűrűségével pedig az insolatio ellen. A macchia-t alkotó xerophyta növények mindnyájan sklerophyllon-ok. Az áthasonító szervek physiologiai anatómiája — (p. 18–29) — részben beszél: Az epidermisről és függelékéről. Az epidermis különösen a levelek szimén. a macchia-t alkotó növények mindegyikénél, külső felrészletén erősen megvastagodott, a cuticularis rétegek fogszerűen nyúlnak be — így mechanikai szerepe mellett a túlerős transpiratio megakadályozására szolgál: több növény-nél az epidermis radialis falán — mely sokszor hullámosan görbült gödörkés megvastagodás észlelhető. A rendszerint chlorophyllum nélküli fiatal epidermalis sejtekben néha anthokyanum található: több növény epidermisében a cser-sav jelenléte is kimutatható. Egysejtű trichomák szintén találhatók többnél s legtöbbször szöresomókat alkotnak. A *Smilax* levélén kifejlődött emergentia kapaszkodásra szolgál. A mechanikai rendszer. A levelek mechanikai

meteorologischen Verhältnisse, das Sonnenlicht und das Substrat. Morphologische Wirkung der oikologischen Factoren. Der Verf. beschäftigt sich zuerst mit der Physiognomie der Macchia, welche niedrige, kaum mannshohe Sträucher charakterisieren, welche sehr dicht, fast undurchdringlich sind; sie zeigt so im Winter ebenso wie im Sommer ein einförmiges Aussehen die Oberfläche ist fast eben, emporragende Glieder befinden sich nie dazwischen: an der dem Winde ausgesetzten Seite der Macchia kommen nur zwergige niedrige Individuen fort, und nur langsam erhebt sich die Macchia gegen die Mitte: durch Dichtigkeit und Streifen-Bildung schützt sich diese Pflanzengesellschaft gegen Wind und Insolation. Die Macchien — bildenden Pflanzen sind durchwegs Sklerophyllen. Physiologische Anatomie der Assimilationsorgane. Die Epidermis und ihre Begleiter. Die Epidermis der Blattoberfläche ist sehr dick, die cuticularisierte Schichte dringt nach Innen zahnleistenförmig vor; ihre Rolle ist theils eine mechanische, theils aber eine Einrichtung gegen die Transpiration: die radialen Wände sind bei vielen wellenartig gebogen und zeigen tüpfelförmige Verdickungen. Die grösstenteils chlorophyllosen Epidermiszellen führen in jungen Zustände selten Anthokyan; bei mehreren ist Gerbsäure vorhanden. Die einzelligen Trichome treten

szövelei a hajlítási és húzási szilárdság elvének megfelelőleg alkotottak, különösen mivel a szél hatásának leginkább a margo van kitéve, ennél feltűnő a védelmi kialakulás. A thasonító rendszer. A macchia-t alkotó növények assimilációs szöveténél feltűnők a nagy és fejlett palissaszövetek. A mesophyllum vagy isolateralis (*Arb. Unedo* és *Pist. Lentiscus*-nál) vagy a legtöbbször bifacialis; a kettő közti átmenetet a *Pist. Terebinthus* mesophylluma mutatja. Vezető rendszer. Az ökológiai tényezők hatása alatt elütő szerkezetet csak a hydroma elemei mutatnak, amelyek tág üregűek s a levél főerében nagy számmal fejlődnek ki. Raktározó rendszer. A macchia növényeinél az epidermis alkotta peripherialis vízszövet az *Arb. Unedo*-nál az epidermis mucigera, másnál a hypoderma réteg a vízgyűjtő és raktározó. Atszellőztető rendszer. Az intercellularis üregek, így a transpirationalis felület reducált a macchiát alkotók legtöbbjénél. Legérdekesebben alakultak ki a stomák, amelyek xerophyton jelleget mutatnak. Kiválasztó szervek és váladéktartók. A macchia-t alkotó növényeknél gyantajarat schizogenezis váladék-gödrök, aethericus olajok, gyanták, a mesophyllumban oxalis-savas kristályok etc. található. Ezek a jellemző alaktani bélyegek a macchia-t alkotó növények xerophyton tulajdonsága mellett bizonyítanak.

meist in Form von Büschelhaaren an. Die an dem Hauptnerv von *Smilax* vorhandenen Emergentien dienen z. Anklammern. Das mechanische System. Dieses ist der Biegungs- u. Zug-festigkeit entsprechend gebaut, insbesondere die Ränder, da diese der Wirkung des Windes am meisten ausgesetzt sind. Assimilations-System. Das Palissaden-Gewebe der Blätter ist bei den Macchia bildenden Pflanzen mächtig entwickelt; das Mesophyll ist teils isolateral (*Arb. Unedo, Pist. Lentiscus*), teils aber bifacial gebaut; eine Übergangsform zwischen diesen beiden bildet das Mesophyll von *Pist. Terebinthus*. Das Leitungssystem. Unter dem Einflusse der ökologischen Factoren zeigen nur die Elemente des Hydroms einen abweichenden Bau. sie sind sehr grosslumig und im Hauptnerv der Blätter zahlreich vertreten. Als Speichersystem des Wassers dient die peripherisch liegende Epidermis, bei *Arb. Unedo* die «epidermis mucigera», bei anderen das Hypoderm. Durchlüftungssystem. Die Intercellularräume und die transpirierende Oberfläche ist bei den meisten reduciert. Am interessantesten sind die Spaltöffnungen gebaut, welche verschiedenartig entwickelt immer den Xerophyten-Typus zeigen. Die Secretionsorgane und Excretbehälter. Bei den Macchia bildenden Pflanzen sind diese durch: Harz-, Harzgummi-Gänge, schizogen entstandene Excretbehälter, ae-

I. táblán: a fentebb felsorolt 11 növénynek képe; a II. táblán: *Machia Velopinnal*, u. a. virágzó *Erica* val; III. táb. *Macchia*-csíkok a Mte St. Martinon, u. a. szikla-elővédekkel, a szerzőnek helyszínén felvett photographiái után készült szép képek láthatók. A IV. kettős táblán 5 anatómiai részletrajz látható.

E gonddal megírt tanulmányt botanikai irodalmunk egyik értékesebb dolgozatának tartjuk s ha egyáltalában kifogásolni valót találunk benne, ez a műszavaknak nem mindig consequens írás módja volna, mely azonban természetszerűleg a dolgozat értékét nem befolyásolhatja.

Veres Mihály: Adatok a *Stratiotes aloides* L. ismeretéhez. (Beiträge zur Kenntnis von Str. a.) Bölcsészeti doktori értekezés. (Inaug. Dissertation.) 8°. 40 old. 3 táblával. (Mit 3 Tafeln.) Budapest 1908.

E dolgozat a címben megnevezett növény anatómiai szerkezetét, oekológiai viszonyait s morfológiáját tárgyalja.

Wéber, Desider: Beiträge zur Anatomie einiger pharmakognostisch wichtiger Samen und Früchte. (Inaug. Dissertation.) 8°, 73 p. + 3 p. Druckfehlerberichtigung. Mit 10 Tafeln. Budapest 1907.

A következőkben felsorolt magvakon és tennéseken végzett anatómiai vizsgálatok eredménye:

Hibiscus Abelmoschus (L.), *Dracocephalum Royleanum* (Втн.), *Polanisia icosandra* (W. et A.) und den Früchten von *Semecarpus*

therische Oele, oxalsaure Kristalle u. s. w. vertreten. Alle diese Characterzüge beweisen den Xerophyten-Typus dieser Pflanzen.

Taf. I. zeigt die Bilder der oben erwähnten 11 *Macchia*-Pflanzen; Taf. II. *Macchia* bei *Velopin* ebendieselbe mit blühender *Erica*; Taf. III. Die *Macchia* Streifen auf dem Mte St. Martino, ebendieselben mit Felsenschutz. Die schönen Bilder sind vom Verf. am Standort photographiert. Die letzte IV. Doppeltafel zeigt 5 anatomische Detailzeichnungen.

Wir halten diese sorgfältige Studie für eine der wertvolleren Bereicherungen unserer Literatur, und wenn dennoch etwas an ihr auszusetzen wäre, so ist es die nicht immer consequente Schreibweise der Termini technici, welche aber selbstverständlich den Wert der Arbeit nicht beeinträchtigt. Gy.

Die Arbeit behandelt die anatomische Struktur, oekologische Verhältnisse und Morphologie der im Titel genannten Pflanze.

Behandelt die Ergebnisse anatomischer Untersuchungen, welche an den Samen von:

Anacardium (L.), *Anacardium occidentale* (L.), *Embelia Ribes* (BURM.) ausgeführt worden sind.

TSCHIRCH tanár ajánlatára a berni bölesészeti fakultás e jeles dolgozatot elfogadta.

Jelentés a Magyar Nemzeti Múzeum 1907. évi állapotáról. Budapest, 1908. 8°. DR. FILARSZKY NÁNDOR jelentése a növénytárról. p. 106—120.

A növénytári osztály herbariuma összesen 10.015 herbariumi példánnyal; a szemléltető gyűjtemény összesen 1057 számmal; a botanikai szakkönyvtár 463 kötettel, 437 füzetel, 54 térképpel, vagyis 954 darabbal (vétel, csere ajándékozás ill. gyűjtés révén) és ezeken kívül 9916 «card index» cédulával; a lelettár 365 számmal gyarapodott, így a könyvtár törzskatalogusa elérte a 8325. lelettári számot. Az osztály javadalmazása jelenleg 15.872'90 koronát tesz ki. Kölesön adatott 154 mű és 3175 lap növény tanulmányozásra. — A jelentést a dendrologiai és gombagyűjtemény termének képe díszesíti.

Die gründliche Arbeit wurde auf Antrag Prof. TSCHIRCH's von der philos. Fakultät der Universität in Bern angenommen.
D.

Bericht über den Stand des Ungarischen National-Museums im Jahre 1907. — Budapest, 1908. 8°. DR. N. FILARSZKY'S Bericht über die botanische Abteilung, p. 106—120.

Die Zuwächse der botanischen Abteilung sind folgende: I. das Herbarium mit 10.015 St.; II. die Schausammlung mit 1057 St.; III. die Fachbibliothek mit 463 Bänden, 437 Heften, 54 Landkarten, zusammen 954 St. (durch Einkauf, Tausch, Geschenk bez. durch Sammeln); ausser diesen mit 9916 «card index»-Etiquetten, das Inventar vermehrte sich mit 365 Nummern; der Haupt Katalog der Bibliothek erreicht die Zahl von 8325 Nummern. Aus dem Bericht über die Dotation entnehmen wir, dass dieselbe 15.872'90 Kronen beträgt. Ausgeliehen wurden 154 Werke und 3175 Exemplare Herbarpflanzen. Dem Bericht ist ein Bild des Saales der dendrologischen und Pilzsammlung beigegeben.
Gy.

Bernátsky J. : Egy ritka Euphorbia fajunkról (Über eine seltene ungarische Euphorbia Art). Növt. Közl. 1908 3. p. 116—121, Beiblatt p. (18)—(20).

Az *Euphorbia angustifrons* BOBB.-sal foglalkozik, melyet KERNER *Gerardiana* × *glareosa* fajvegyüléknek volt hajlandó tartani, s a melyet KERNER Bu-

behandelt *E. angustifrons* BOBB., welche KERNER (als vermutlichen *Gerardiana* × *glareosa* Bastard) bei Ofen, BOBBÁS aber bei Deliblat gesammelt

dán, BORLÁS Delibláton, a szerző pedig Délmagyarországon, a Nagy Kevély hegyen Buda-Kalász mellett s a Balaton vidékén talált. Fajjá lett fajvegyüléknek tartja.

Mágocsy-Dietz S.: **A fenyő feletti bükk régió magyarázata** (Zur Erklärung der Buchenregion über der Fichtenregion).

Ugyanitt (ebenda) p. 121—123, Beiblatt p. (20) (21).

Ezen jelenség különböző magyarázatának közlése mellett, a melyeket erdészek tettek közzé, arra az eredményre jut, hogy ez a jelenség még kellőképen magyarázva nincsen és hogy oka valószínűleg kozmikus és terrestrikus tényzők sajátosságos alakulásában fog rejleni.

(Ezen korántsem ritka jelenség legegyszerűbb magyarázata mégis csak a bükknek ezen régiókban uralkodó viszonyokhoz való nagyobb alkalmazkodó képessége. *Ref.*.)

Rapaics R.: **A sisakvirágnemzetség növényföldrajza.** — Die Pflanzengeographie der Gattung Aconitum.

Ugyanitt (ebenda) p. 124—131, Beiblatt p. (21)—(28).

Ezen eikkében a szerző a nemzetségnek elterjedését történeti növényföldrajz alapján kísérli megmagyarázni.

hat. Der Verf. fand sie in Südungarn, und auf dem Berg Kevély bei Buda-Kalász, endlich aber in der Umgebung des Balaton-Sees und hält sie für einen zur Art gewordenen Bastard.

Nach Ausführung verschiedener von Forstleuten herkommenden Erklärungsarten dieses Vorkommnisses, kommt der Verf. zu dem Schlusse, dass die erw. Erscheinung noch nicht gehörig erklärt ist, und dass dabei verschiedene kosmische und terrestrische Umstände mitspielen dürften.

(Die einfachste Erklärung dieser bei weitem nicht so seltenen Erscheinung ist doch die grössere Anpassungsfähigkeit der Buche an die in diesen Regionen herrschenden Verhältnisse. *Ref.*)

Der Verf. versucht in dieser Arbeit die Verbreitung der Gattung auf Grundlage der geschichtlichen Pflanzengeographie zu erklären.

Simonkai L.: **Magyarország és a vele délnyugaton kapcsolatos területek őshonos, valamint kultivált Acer-einek foglalatja.** — *Conspectus Acerorum (sic) in Hungaria terrisque Balkaniseptentrionalis Hungariae adjacentibus, spontaneorum et cultorum.*

Ugyanitt 4. füz. Ebenda, Heft 4. p. 141—162, 12 ábrával, mit 12 Textfiguren, Beiblatt p. (29)—(30).

A szerző ezen eikkében a hazánkban kultivált fajok mellett a következő Magyarországon, Dalmátiában s Bosznia-

Die Arbeit behandelt ausser den in unserem Lande kultivierten, folgende in Ungarn, Dalmatien, Bosnien und der

Herczegovinában vadon növény Heregovina wildwachsende
fajokat tárgyalja: Arten:

Acer tataricum L. (cum. var. *Slendzinski* RACIB., f. *pubigerum* BLONSKI et f. *decalvans* BLONSKI): *A. illyricum* (TAUSCH) JACQ. f.: *Acer obtusatum* W. K. (nach d. Verf. ist *A. neapolitanum* TEN. nur eine unbedeutende Form: forma *neapolitana* (TEN.) SIMK., welche auch auf dem Nordabh. des Monte Maggiore in Istrien vorkommt); — *A. obtusatum* var. *bosniacum* K. MALY; — *A. hyrcanum* F. M. soll in unserem Lande weder wild, noch kult. vorkommen (PAX erwähnt jedoch: *Aceraceae* 1902: 59 die Form *A. intermedium* PAX. aus Bergwäldern in Kroatien*): *Ref.*); — *A. platanoides* L. — *A. varbossanum* (MALY) SIMK. (vom Verf. als «Kulturhybride»: *campestre* × *Lobelia* gedeutet) — *A. campestre* L., welcher nach dem Verfasser am zweckmässigsten in 2 Gruppen I. *pilifera* und II. *glabrata* einzuteilen ist. Der Vertreter der II. Gruppe ist: *A. glabratum* (W. GR.) H. BR., welcher vom Kaukasus durch Russland bis Schlesien vorkommt, während die Gruppe «*Pilifolia*» (hierzu a) *molle* OP. und b) *austriacum* TRATT.) nur im südlicheren Europa wächst. Verf. hält *A. Bedői* BORB. für eine «anomalitas teratologica, fructuum alis ob seminibus insecto inficiatis monstruose evolutis, crispo incurvis», (eine Ansicht welche bekanntlich von WETTSTEIN (Ö. B. Z. 1891: 426) bezweifelt und von BORBÁS (ebenda 1892: 288) in Abrede gestellt worden ist: *Ref.*); — *A. Visianii* NYM. — *A. Pseudoplatanus* L. mit den Formen *acuminatum* TAUSCH, *Dietrichii* ORTM. und *tomentosum* TAUSCH: die var. *subobtusum* DC. wird von dieser Art als «Proles» abgetrennt, welche nach dem Verf. die Eichenregion der südlicheren Gegenden unseres Landes charakterisiert.***) Von den bei uns kultivierten hält Verf. *Acer violaceum* KIRCHN. für *Negundo* × *californicum*: *Acer coriaceum* BOSC. et TAUSCH für *campestre* × *illyricum*, hierher wird als Syn. *A. camp.* × *mompessulanum* PAX u. *A. Bornmülleri* BORB. gezogen; ein im Garten der Forstakademie zu Selmeczbánya kultivierter Baum wird als *illyrium* × *tataricum* = *A. Lángii* SIMK. (*A. Boscii* DIOP. non SPACH) beschrieben und auf F. 9 abgebildet.

Zu bedauern ist, dass diesem Artikel keine sorgfältigere Redaktion zu Teil geworden ist.

Moesz G.: Brassó vidékének és a Rétyi Nyír Cyperaceái
(Die Cyperaceen der Umgebung von Brassó und der Rétyi Nyír).

Ügyanitt (ebenda) p. 182–191, Beibl. (30)–(31).

Kiemelendő: | Hervorzuheben sind:

Cladium Mariscus (L.) R. BR., *Heleocharis caruollica* KOCH,
Isolepis setacea (L.) R. BR., *Schoenoplectus supinus* (L.) PALLA, *Sch.*

*) *Ref.* hat neuer im Velebitgebirge auch die var. *paradoxum* BORNEM. et SINT. (det. BORN.) entdeckt.

**) Im Velebitgebirge wächst sie in der Buchenregion (*Ref.*)

mucronatus (L) PALLA, *Sch. Tabernaemontani* (Gm.) PALLA und *lacustris* (L), *Scirpus digynus* GODR., *Eriophorum polystachyum* (L), *Carex vulpina* (L), *C. diandra* SCHRK., *C. Poiraei* F. SCHULZ, *Carex praecox* SCHREB. v. *pallida* A. G., *C. Buekii* WIMM., *C. Goudenoughii* GAY., *C. gracilis* CURT v. *fluvialis* HARTM., *C. magellanica* LAM. (in monte Schuller), *C. ornithopoda* W., *C. hordeistichos* VILL., × *C. Appelliana* ZAHN, *C. lasiocarpa* EHR. etc. als für das Gebiet neue Arten.

Kerékgyártó A.: Eranthis hyemalis Salisb. előfordulása Budapesten (bei Budapest).

Ugyanitt (ebenda) p. 191—192. Beibl. (31). L (vgl.) M. B. L. VII. p. 271. D.

A kir. magy. Term.-tud. Társulat növényt. szakosztályának 1908 október 14-én tartott ülése.

Sitzung der botan. Section der k. ung. naturwiss. Gesellschaft am 14. Oktober 1908.

1. AUGUSTIN BÉLA előterjeszti Dr. Doby Géza «A sóskasavas sók szerepe a csirázásnál» című dolgozatát. Vizsgálatai nyomán arra az eredményre jutott, hogy a cukorrépa-gomolyban az alkali-oxalátok 0·3—7·6, a kalciumoxalát 0·8—1·8% mennyiségben, míg ellenben szabad sóskasav egyáltalában nem fordul elő. A kalciumoxalát mennyisége a csirázás folyamán nem változott, az alkali-oxalát ellenben majdnem tökéletesen eltűnt; magukban a csiranövényekben semmi oxalát sincs. E jelenségekből szerző azt a következtetést vonja le, hogy míg a csirázáskor a kalciumoxalát érintetlenül marad, addig a vízben oldható sóskasavas sók tartalék tápláló-anyagokul használtatnak fel.

2. DR. MÁGOCY-DIETZ SÁNDOR **Hazslinszky Frigyes** irodalmi hagyatékának egy részletét

1. BÉLA AUGUSTIN legt eine Arbeit Dr. Géza Doby's «Über die Rolle der oxalsäuren Salze bei der Keimung» vor. Verf. konstatierte, dass in Zuckerrüben-Knäueln 0·3 bis 1·6% Alkali-oxalat und 0·8 bis 1·8% Calcium-oxalat enthalten sei, freie Oxalsäure aber vollständig fehle. Während des Keimprozesses verändert sich der Calcium-oxalatgehalt nicht, während der Alkali-oxalatgehalt vollkommen verschwindet. Aus diesem Ergebnis folgert der Verf., dass während der Keimung das Calcium-oxalat unverändert bleibt, die in Wasser löslichen oxalsäuren Salze aber als Reservenährstoffe verbraucht werden.

2. DR. ALEX. MÁGOCY-DIETZ legt eine hinterlassene Arbeit Friedrich Hazslinszky's «Bei-

ZOBODAT - www.zobodat.at

Zoologisch-Botanische Datenbank/Zoological-Botanical Database

Digitale Literatur/Digital Literature

Zeitschrift/Journal: [Ungarische Botanische Blätter](#)

Jahr/Year: 1908

Band/Volume: [7](#)

Autor(en)/Author(s): diverse

Artikel/Article: [Hazai botanikai dolgozatok ismertetése. Referate über ungarische botan. Arbeiten. 297-309](#)